

JALMARI FINNE
KILJUSEN
PLATTÄ

OTAVA

KILJUSEN PLÄTTÄ

KILJUSEN PLÄTTÄ

KIRJOITTANUT
JALMARI FINNE

KUVAT PIIRTANYT
R. RINDELL

NELJÄS PAINOS

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

näköispainos ntamo 2013
ISBN 978-952-215-408-8

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

Yhteistyössä

Forssan Kirjapaino Oy.
Forssa 1945.

PLÄTTÄ NÄYTTÄÄ VOIMIAAN.

Kun Kiljusen pojat, lihava ja mulkosilmäinen Mökö sekä laiha ja terävänäinen Luru, saapuivat joululomalle kotiin, oli isä heitä asemalla vastassa. Hän rykäisi pojilleen pari kertaa ja sanoi sitten niin juhlallisesti, kuin ainoastaan sellainen monissa merkillisissä vaiheissa ollut mies kuin isä Kiljunen saattaa:

— Rakkaat poikani, minulla on teille molemmille ilmoitettavana suuri uutinen! Teillä on nyt sisar.

Pojat päästivät sellaisen hurraahuudon, että pari asemalla seisoskellutta koiraa lähti häntä koipien välissä kiireesti kar-kuun ja veturinkuljettaja säikähdyksissään pani sellaisen höyryn veturiin, että koko juna lähti niin äkkiä liikkeelle, jotta monet junassa seisooneet putosivat istualleen.

Mökö ja Luru uskoivat, että he olivat saaneet sisaren, joka oli aivan heidän ikäisensä. Kummalliselta se kuuluu, mutta ihan totta se on, että Kiljusen pojat eivät koskaan olleet nähneet pikku lasta. Kyllä tämän seikan ymmärtää, kun ajattelee, millaisia nämä pojat olivat. Missä tahansa he liikkuivatkin, niin syntyi aina hirveä metakka ja hälinä, ja arvaahan, että äidit aina kiireimmän kautta veivät juuri pienet lapset turvaan, jotta ne eivät joutuisi metakassa tal-lattaviksi.

Luru nykäisi Mököä ja kuiskasi, jotta isä ei kuulisi, he olivat nimittäin koulussa oppineet jo kuiskaamaankin:

— Tietysti me sitä vedämme palmikosta!

Kiljusen poikien mielestä oli palmikosta nykiminen

tytöille jotain hyvin hauskaa.

Arvaahan, kuinka pojat hämmästyivät nähdessään uuden sisarensa. Eiväthän he olleet kuvitelleetkaan, että se olisi sellainen.

— Eihän se ole mikään tyttö, huudahti Mökö. Sehän on lihakäärö.

— Oikea kretliininen lihaklöntti! sanoi Luru.

— Se on kaunis tyttö, sanoi äiti Kiljunen, ja sen nimi on Olga Vilhelmiina.

Pojat eivät sanoneet mitään, vaan menivät pois.

— Ja tuollaista ne sitten sanovat tytöksi, arveli Mökö. Emme me siitä huoli.

— Annetaan sen mennä sinne, mistä se on tuotukin, tuumi Luru.

Seuraavana päivänä he kuitenkin päättivät ottaa selkoa siitä, mikä tuo uusi elävä oikeastaan oli. He hiipivät siihen huoneeseen, missä sisarensa oli, ja kun ei ketään ollut läsnä, rupesivat katselemaan sitä. Tyttö makasi vasussaan ja räpyteli silmiään.

— Osaa se ainakin silmää iskeä, sanoi Luru.

— Ehkä se puhuukin, tuumi Mökö.

Hän kumartui vauvan puoleen ja kysyi:

— Mikä sinun nimesi on?

Lapsi ei hiiskunut.

— Se taitaa olla mykkä, tuumi Mökö.

— Tai ehkä se on kuuro, arveli Luru.

Hän kumartui lapsen puoleen ja huusi niinkuin vain Kiljusen poika osaa huutaa:

— Puhu nyt jotain! Halloo!

Eihän tyttö puhunut, mutta kyllä se äänen päästi, ja se olikin sellainen ääni, että siitä jo huomasi sen kuuluvan Kiljusen sukuun.

Isä ja äiti ryntäsivät saapuville, ja pojat katsoivat viisaimmaksi livistää pakoon.

Pikku sisareensa he lähemmin tutustuivat vasta kesäkuun alussa, jolloin olivat palanneet koulusta kesälomalle. Kaupungissa he eivät olleet juuri milloinkaan muistelleet vauvaa, sillä eihän siitä ollut leikkitoveriksi ja eihän se osannut puhuaakaan. Mutta kylläpä sisar pian näytti, että hän osaa leikkiä ja leikkiä niin, että se tuntuu.

Tämä poikien lähempi tutustuminen sisareensa tapahtui seuraavalla tavalla.

Kotiin tultuaan menivät pojat katsomaan sisartaan nähdäkseen oliko se yhtään muuttunut. Siitä oli sininen väri kadonnut ja se jo heilutti käsiään ja päästeli ääniä. Useimmin se sanoi: Plät, plät! Se oli sitä merkillistä kieltä, jota lapset aina puhuvat ja jota vain äidit ymmärtävät.

— Mikäs Plättä sinä olet? kysyi silloin Mökö.

— Plät, plät, vastasi vauva hymyillen, sillä se jo osasi hymyilläkin.

Ja tästä hetkestä alkaen rupesivat pojat kutsumaan sisartaan Plätäksi, ja niin tekivät pian muutkin.

Kun Plättä ojenteli käsiään, kysyi Mökö, mitä se oikeastaan tahtoi, ja silloin äiti selitti, että se halusi tarttua Mökön tukkaan kiinni. Mökö ei ollut kaupungissa viitsinyt mennä parturille tukkaansa leikkuuttamaan, vaan oli se haapparolleen sinne ja tänne.

— Kumarruhan alemmaksi, jotta se saa ottaa tukastasi kiinni, sanoi äiti.

Ja Mökö kumartui.

Plättä päästi oikein ilohuodon ja samassa sen pienet kädet olivat tarranneet veljensä tukkaan ja tarranneet oikein lujasti. Mökö parkaisi. Totta kai hän parkaisi, kun Plättä kiskoi oikein vimmatusti. Se oli perinpohjaista tukistamista.

Äiti nauroi ja Luru nauroi, mutta Mökö ei suinkaan nauranut, hän vain parkui. Ja Plättä kiljui ilosta.

— Päästä irti, senkin krapu! huusi Mökö.

Plättä ei päästännyt.

Mökö oikaisi vartalonsa saadakseen siten Plätän lopettamaan tukistamisen.

Mutta ei vaan Kiljusen Plättä sillä tavalla päästännyt otetaan. Se piti kiinni, piti oikein lujasti. Ja kun Mökö oikaisi itsensä, niin seurasi Plättä mukana. Siinä se nyt roikkui pitäen pienillä käsillään kiinni veljensä tukasta.

Äiti koetti irroittaa sen käsiä. Plättä huusi kiukusta. Mökö koetti ravistaa sitä irti, Plättä oikein vinkaisi suuttumuksesta. Ja se ei hellittänyt. Eipä ollut Mökö eläissään vielä saanut sellaista tukkapöllyä.

Koko perhe melusi. Isä ja äiti huusivat, Mökö kiljui tukasta, Plättä vinkui ja Luru nauroi, sillä hän ei mitenkään surrut sitä, että veljensä sai tukkapöllyä.

Ei tiedä, kuinka kauan Plättä tässä olisi roikkunut, ellei äiti olisi tarttunut Plätän jalkoihin ja kiskonut toisaanne, Mökön kiskoessa toisaanne. Ja silloin oli Plätän viimein pakko hellittää. Mutta kyllä se oli niin kiukkuinen, että kesti kauan, ennenkuin äiti sai sen rauhoittumaan.

Nyt kihelmöitsi Mökön pää, kyllä sen arvaa, kun sillä tavalla oli tukistettu. Hän meni kiiruimman kautta kaivolle ja antoi siellä Lurun kaataa pari sangollista vettä päähänsä. Siitä tuska hiukan väheni.

— Se on ihan hengenvaarallinen, sanoi Mökö. Minä menen ja leikkuutan tukkani.

— Niin minäkin teen, sanoi Luru.

Hän ymmärsi aivan hyvin, että muuten hänkin joutuu jonakin hetkenä samaan kidutukseen.

Pojat tiesivät, että parin kilometrin päässä oli kauppialla tukaileikkuukone. He menivät kiireimmän kautta tämän luo, ja Mökö sanoi:

— Nyt pitää leikata tukka ihan nahkaa myöten!

Ja kyllä poikien tukka leikattiinkin niin tarkoin, että pää oli ihan puli. Mökö muistutti nyt ihan isäänsä, jonka pää oli kalju.

Eipä ollut Mökö eläissään vielä saanut sellaista tukkapölyä.

Vahingoniloisina pojat tulivat kotiin ja menivät heti Plätän luo.

— Koetahan nyt, jos osaat ottaa kiinni, sanoi Mökö kumartuen sisarensa puoleen.

Tämä ojensi heti kätensä, mutta ei saanut mistään kiinni. Ja koko ajan se päästeli sellaisia pikkuisia kiukun vingahduksia.

— Annahan minunkin koettaa, sanoi Luru.

Hän kumartui puolestaan Plätän puoleen, ja tämä etsi käsillään jotain tukkoa, josta olisi voinut pitää kiinni, mutta ei löytänyt, vaikka kuinka olisi hakenut. Ja se oli kovasti pahalla tuulella.

Äkkiä se sieppasi Lurun nenästä kiinni. Lurullahan oli pitkä nenä, aivan kuin äidillään. Mutta Plättä ei saanut varmasti kiinni, jonka vuoksi Luru pelastui.

— Hyvä oli, ettei saanut kiinni, sanoi hän, sillä kyllä kai minä olisin saanut oikein pitkän kärsän, kun se siitä olisi roikkunut ja riipunut.

— Tehdään sille kiusaa, sanoi Mökö. Rasvaa nenäsi ja anna sen sitten koettaa ottaa siitä kiinni.

Tuuma oli Lurun mielestä aivan verraton. Hän meni kiireimmän kautta keittiöön, otti sieltä voita ja sillä voiteli nenänsä.

— Koetahan nyt, sanoi hän tyytyväisenä ja kumartui Plätän puoleen.

Plättä ojensi kätensä ja tarttui Lurun kovasti ulkonevaan nenään. Se sieppasi siitä kiinni, mutta sormet liukuiivat. Se ärähti pahasti, yritti taas, mutta ei nytkään onnistunut.

— Koeta vain, et sinä siitä kiinni saa, lausui Luru hyvillään.

Samassa olikin Plättä löytänyt toiset kohdat, mihin voi tarttua kiinni. Ne olivat Lurun korvat.

Ja nyt se piti niistä kiinni aivan vimmatusti, piti koko

S U O M E N K A N S A N O M A T

K I L J U S E T

Jalmari Finnen Kiljus-kirjat ovat vuosikymmeniä olleet Suomen kansan lempilapsia, ja vaikka ensimmäisen kirjan ilmestymisestä on kulunut jo yli neljäkymmentä vuotta, tuntuu lukijasta siltä kuin kuuluisa perhe ikinuorena eläisi keskuudessamme jossakin. Finne on tavoittanut juuri sen otteen, joka vie lapset — ja useimmat aikuisetkin — mukanaan. Kiljusen isoääninen ja kovaonninen herrasväki, isä ja äiti Kiljunen, pojat Mökö ja Luru, pikkusisar Plättä sekä villakoira Pulla seikkailevat niin hassunkurisen riemukkaasti, että lukija muistaa heidät vielä harmaapäänä vanhuksenakin.

Tässä koko sarja ja teosten 1. painoksen ilmestymisvuosi:

Kiljusen herrasväki. 1914. 9. painos. 88. sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusen herrasväen uudet seikkailut. 1916. 9. painos. 69 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusen herrasväki satumaassa. 1916. 4. painos. 80 sivua. Kuvittanut R. Koivu.

Kiljusen Plättä. 1917. 6. painos. 69 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusen herrasväki partiolaisina. 1918. 5. painos. 84 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Luru Kiljunen ja hänen Hömppänsä. 1919. 4. painos. 67 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusten vallankumous. 1921. 4. painos. 54 sivua. Kuvittanut R. Koivu.

Kiljuset palaavat. 1925. 4. painos. 71 sivua. Kuvittanut R. Koivu.

O T A V A

NÄKÖISPAINOS NTAMO 2012

